ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра українознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Ірина СОЛОНИНКО
"17" 07 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова»
(для студентів-іноземців)
(назва навчальної дисципліни)
ВБ 1.5

підготовки фахівців другого (магістерського)
рівня вищої освіти магістр
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
українознавства
Протокол № 8
від "31" травня 2023 р.
Завідувачка кафедри
д.філол.н. _____ Тетяна СІЦЕНКО

Затверджено
профільною методичною комісією
факультету іноземних студентів
Протокол №4
від "31" травня 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
д.філол.н._____ Тетяна ЄЩЕНКО

ЛЬВІВ - 2023

УКЛАДАЧІ:
Марта ДРОГОМИРЕЦЬКА, кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри українознавства Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького;
Оксана НАГОРНЯК, старша викладачка кафедри українознавства Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького;

РЕЦЕНЗЕНТКА:
Наталія КОНОПЛЕНКО, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української та іноземних мов імені Якима Яреми Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (для студентів-іноземців)» відповідно до Освітньо-професійної програми «Стоматологія»
Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня*
галузі знань *22 «Охорона здоров'я»*
спеціальності 221 «Стоматологія»
освітньої кваліфікації – *магістр стоматології*

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Програма з дисципліни **«Українська мова (для студентів-іноземців)» (вибіркова комонента)** укладена для англомовних іноземних студентів закладів вищої медичної освіти України III-IV рівнів акредитації на основі Освітньо-професійної програми «Стоматологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти магістр стоматології за спеціальністю 221 «Стоматологія» галузі знань 22 Охорона здоров'я, рішення Вченої ради ЛНМУ імені Данила Галицького від 15.02.2023 (протокол № 1-ВР) та Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, ухваленого Вченою радою і затвердженого наказом ректора університету № 2020-з від 23.06.2021 р. Метою Положення є унормування змісту, обсягів, послідовності та організаційних форм вивчення дисципліни студентами, а також форм і засобів поточного і підсумкового контролю знань.

Програма навчальної дисципліни **«Українська мова (для студентів-іноземців)»** – є нормативним документом університету, що розробляється колективом кафедри на основі галузевого стандарту вищої освіти відповідно до навчального плану.

Програма навчальної дисципліни забезпечує: відповідність змісту галузевих стандартів вищої освіти через безпосередній зв'язок змісту дисципліни з метою вищої освіти (уміннями та здатностями фахівця, що визначені в ОКХ); відповідність ліцензійним та акредитаційним умовам та вимогам; відповідність «Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти»; можливість використання дисциплінарних компетенцій як інформаційної бази для формування засобів діагностики; однозначність критеріїв оцінювання навчальних досягнень.

Програма навчальної дисципліни за своїм змістом є документом, що визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу при вивченні спільних для різних курсів проблем, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання знань студентів.

Програма навчальної дисципліни з «Української мови (для студентів-іноземців)» як нормативний документ, закладає ідеологію змісту освіти та організації навчального процесу, визначає навчально-методичні засади діяльності кафедри; на її основі розробляються усі навчально-методичні матеріали для забезпечення освітнього процесу, у т. ч. для самостійної роботи студентів.

«Українська мова для студентів-іноземців» як навчальна дисципліна:

а) передбачає формування вимови звуків та позначення їх літерами, граматичних категорій різних частин мови, способів українського словотвору, будови різних типів речень;

б) створює базу використання лексичного мінімуму рівня мінімальної комунікативної достатності, що обслуговують в основному повсякденну і соціально-культурну сфери спілкування;

в) закладає основи володіння основними видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, діалогічне і монологічне мовлення, читання, письмо і говоріння) і формування мінімальних навичок й умінь фахового спілкування;

г) закладає основи знань медичної термінології, з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

Відповідно до чинних навчальних планів «Українська мова для студентів-іноземців» викладається впродовж IV семестру 2-го року навчання і має такі види аудиторних навчальних занять як практичні заняття та самостійна позааудиторна робота студентів.

Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно- трансферною системою (ECTS), яка орієнтована на можливість визнання навчальних досягнень студентів, незалежно від місця навчання.

Програма дисципліни «Українська мова» для студентів-іноземців (вибіркова компонента) містить 1 тематичний розділ.

Тематичний розділ 1. *Професійне мовлення. Моделювання професійного медичного діалогу «лікар-пацієнт»(обстеження хворого)*

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них				Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних		СРС		
		Лекцій (годин)	Практичних занять(год.)			
Назва дисципліни: «Українська мова» ***Тематичний розділ 1***	**3 кредити / 90год.**	**0**	**30**	**60**	**2 курс (4 семестр)**	**залік**

Предметом вивчення навчальної дисципліни є мовний матеріал, викладений у вигляді фонетичного, морфологічного, синтаксичного мінімумів і словотворення, необхідних для формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності у студентів з метою забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному, професійному й соціокультурному середовищі.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Українська мова для студентів-іноземців» вивчається протягом 4 семестру, сприяючи ознайомленню студентів з необхідними знаннями з фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, а також разом з дисциплінами гуманітарного циклу формує цілісну систему знань студентів у програмі підготовки майбутнього фахівця-медика/стоматолога.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова для студентів-іноземців» є забезпечення іноземних студентів мовними знаннями, вміннями та навичками у різних видах мовленнєвої діяльності, формування й удосконалення вмінь та навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання та говоріння) науково-навчальної, соціально-культурної та навчально-професійної сфери спілкування, формування цілісної системи знань студентів про мову, збагачення словникового запасу іноземців, розвиток усного й писемного, монологічного та діалогічного професійного мовлення.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська мова для студентів-іноземців» є :

– формування слухово-вимовних навичок з урахуванням основних особливостей фонетичної системи і артикуляційної бази української мови;

– вивчення основ медичної термінології шляхом опрацювання оригінальних та адаптованих медичних текстів українською мовою;

– формування мінімальних умінь реалізовувати певні типи і види мовленнєвих інтенцій у вербальній формі та відповідно до норм української мови;

– формування навичок комунікації у професійній сфері, моделювання діалогу «лікар-стоматолог-пацієнт»;

– ознайомлення з основними зразками медичної документації та рекомендаціями щодо їх оформлення.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок із нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результат навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами ***компетентностей***:

– *інтегральна*:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/ або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.
ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 11. Здатність працювати в команді.
ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.
ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
ФК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/ або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог					
Загальні компетенції					
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Знати способи аналізу та синтезу, що є основою для оригінального мислення та проведення	Вміти здійснювати аналіз інформації, ухвалювати обґрунтовані рішення, вміти здобути сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення мети	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань для професійного розвитку
ЗК 2	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновленнята інтеграції знань	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність запрофесійний розвиток, здатністьдо подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають	Вміти інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і	Нести відповідальність за прийняття рішень нових стратегічних підходів у практичних

		сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності	професійній діяльності	нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	ситуаціях
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	Знати норми лексико-граматичного і синтаксичного слововжитку	Вміти укладати фахові текстирізних жанрів в офіційно-діловому і науковому стилях в усній і письмові формах	Аналізувати сучасні знання для організації наукової та професійної діяльності	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань для професійного розвитку
ЗК 5	Здатність спілкуватися англійською мовою	Знати другу іноземну мову для фахової комунікації й адаптації у соцо-культурному середовищі	Вміти говори ти другою іноземною мовою в офіційно-діловому і науковому стилях в усній і письмові формах	Аналізувати сучасні знання для організації наукової та професійної діяльності	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань для професійного розвитку
ЗК 6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Знати способи комунікаційних технологій у фаховому спілкуванні	Вміти ефективно взаємодіяти з іншими фахівцями з використанням нових інформаціних технологій	Встановлювати міжособистісні взаємозв’язки у фаховому середовищі за допомогою нових інформаційних технологій	Нести відповідальність за якість міжособистісної взаємодії за допомогою нових інформаційних технологій
ЗК 7	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел	Знати всі можливі способи пошуку різноманітних сучасних наукових джерел	Вміти здійснювати професійну діяльність, яка потребує оновлення та інтеграції знань з використанням сучасних ресурсів	Аналізувати сучасні знання для організації наукової та професійної діяльності	Нести відповідальність за внесок до професійних знань
ЗК 8	Здатність до адаптації та дії в новійситуації	Знати особливості пристосувальних реакцій, способи адаптації та принципи дії в новій ситуації	Вміти забезпечувати адекватне пристосування до змінних умов та здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах	Встановлювати зв’язки для забезпечення ефективної адаптації	Нести відповідальність за реалізацію процесів адаптації
ЗК 9	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності	Вміти інтегрувати знання та розв’язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Нести відповідальність за прийняття рішень нових стратегічних підходів у практичних ситуаціях

ЗК 10	Здатність бути критичним і самокритичним	Мати достатній рівень знань в професійній сфері та комунікатив них навиків для можливості прийняття обгрунотован ого вирішення завдань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації	Використовувати необхідні методи взаємодій та фахової співпраці на відповідному рівні	Нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень у професійній діялності
ЗК 11	Здатність працювати в команді	Знати методи командної роботи та способи колективної співпраці	Вміти вибирати шляхи та стратегії комунікації для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології в командній роботі	Нести відповідальність за якість командної роботи
ЗК 12	Прагнення до збереження навколишнього середовища	Знати правила лінгвоекології	Вміти користуватися другою іноземною мовою в аспекті лінгвоекології	Використовувати необхідні методи взаємодій та фахової співпраці на відповідному рівні	Нести відповідальність за використання мови у професійному спілкуванні в аспекті лінгвоекологі
ЗК 13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	Знати норми дій у професійній сфері, як чинити свідомо і відповідально	Вміти у фаховому середовищі діяти свідомо і відповідально	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за свої вчинки в аспекті їхньої свідомості і відповідальності
ЗК 14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	Знати права як громадянина держави щодо використання мови у фаховому житті	Вміти утілювати державну політику щодо використання державної мови у професійній діяльності	Використовувати необхідні методи взаємодій та фахової співпраці на відповідному рівні	Нести відповідальність за права і свободу людини і громадянина в Україні, право в Україні реалізовувати ся професійно українською мовою
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про	Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення, закономірнос ті розвитку предметної сфери, види відпочинку та принципи здорового способу	Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя та уміння зберігати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення	Комунікувати з урахуванням моральних, культурних та наукових аспектів	Нести відповідальність за збереження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень у професійній діяльності та дотримання принципів здорового способу життя

	природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	життя			
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
ФК 1	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані	Знати мовленнєві правила комунікації для збирання медичної інформації	Вміти збирати медичну інформацію про пацієнта за правилами фахової комунікації	Дотримуватись під час професійної діяльності мовних правил професійної комунікації	Нести відповідальність за точність і відповідність побудови діалогу між лікарем і пацієнтом у професійній діяльності для збирання інформації про стан пацієнта
ФК 2	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Знати комунікативні стратегії і тактики інтерпретування фахових текстів	Уміти чітко здійснювати тлумачення спеціальної літератури, медичних документів	Комунікувати з фахівцями і нефахівцями щодо проблем охорони здоров'я	Несести відповідальність за адекватне інтерпретування результатів лабораторних та інструментальних досліджень другою іноземною мовою
ФК 14	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	Мати знання щодо оформлення медичної документації	Уміти оформлювати медичну документацію відповідно до нормативно-дериктивних вимог	Дотримуватись під час професійної діяльності мовних правил ведення медичної документації	Нести відповідальність за точність і правильність оформлення медичної документації
ФК 15	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Мати глибокі знання професійної діяльності та проблем охорони здоров'я	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Комунікувати з фахівцями і нефахівцями щодо проблем охорони здоров'я	Нести відповідальність за внесок до професійних знань та оцінювання результатів діяльності щодо проблем охорони здоров'я

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна

Відповідність визначених стандартом результатів навчання та компетентностей

Код програмного результату навчання	Результат навчання	Код компетентностей
ПРН - 2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14,

	органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу	ФК-15
ПРН - 14	Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15
ПРН -16	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15
ПРН - 17	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15
ПРН - 18	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15
ПРН - 19	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15
ПРН-20	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-9, ЗК-10, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-14, ЗК-15, ФК-1, ФК-2, ФК-14, ФК-15

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС, 90 годин.

Програма структурована в 1 тематичний розділ (4 семестр), який містить такі **теми:**

Тема 1. Збирання анамнезу. Вираження логічності й послідовності дії. Віддієслівні іменники. Етика лікаря-стоматолога.

Тема 2. Історія хвороби. Схематичне відображення предмета (документа). Ступені порівняння прикметників і прислівників. Вроджені вади щелепно-лицевої ділянки.

Тема 3. Паспортні дані – частина історії хвороби. Особливості інформативної наповнюваності предмета. Репліки-запитання лікаря для з'ясування загальних анкетних даних

про хворого.

Тема 4. Діалог лікаря з хворим для з'ясування його паспортних даних. Структура діалогу-розпитування. Лексична робота за темою

«Сімейний стан». Моделювання діалогу- розпитування з використанням заданих реплік-відповідей.

Тема 5. Заповнення паспортної частини медичної карти з використанням інформації прослуханого діалогу.

Тема 6. Скарги хворого - суб'єктивне обстеження хворого. План розпитування хворого. Репліки-

запитання плану розпитування хворого. Скарги пацієнта і симптоми захворювань у терапевтичній стоматології.

Тема 7. Характеристика болю за локалізацією, тривалістю, змінами його інтенсивності та інтенсивності його ознак. Віддієслівні іменники.

Тема 8. Запис даних у медичній карті хворого у частині «Анамнез захворювання» з використанням діалогу лікаря з хворим. Скарги пацієнта при травмах і захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.

Тема 9. Моделювання діалогу «лікар- пацієнт» з використанням запису у медичній карті хворого для з'ясування паспортних даних, скарг хворого та анамнезу захворювання. Скарги пацієнтаі симптоми захворювань слизової оболонки порожнини рота.

Тема 10. Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому.

Тема 11. Формулювання реплік-запитань лікаря до хворого на основі запису в історії життя хворого та інформації схеми анамнезу хворого. З'ясування часу початку захворювання, характеру, часу його виникнення, інтенсивності і тривалості та місця локалізації больового відчуття.

Тема 12. Запис в історії життя хворого в медичній карті на основі діалогу лікаря з хворим. Дійсний стан хворого. Схема визначення дійсного стану хворого. Приклади записів у Медичній карті.

Тема 13. Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу

Тема 14. Попередній діагноз. Приблизна схема обґрунтування діагнозу.

Тема 15. Моделювання діалогу «лікар- пацієнт» на основі запису лікаря у медичній карті хворого. Імплантація у стоматології. Визначення характеру захворювання та постановка можливого діагнозу на основі діалогу «лікар- пацієнт».

3. Структура навчальної дисципліни за вибором «Українська мова» для іноземних студентів з англійською мовою навчання

ТЕМА	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивід роб.
Тематичний розділ 1. *Професійне мовлення. Моделювання професійного медичного діалогу «лікар-пацієнт» (обстеження хворого)*				
Тема 1. Збирання анамнезу. Вираження логічності й послідовності дії. Віддієслівні іменники. Етика лікаря-стоматолога.		2	4	Не передбачена навчальним планом
Тема 2. Історія хвороби. Схематичне відображення предмета (документа). Ступені порівняння прикметників і прислівників. Вроджені вади щелепно-лицевої ділянки.		2	4	
Тема 3. Паспортні дані – частина історії хвороби. Особливості інформативної наповнюваності предмета. Репліки-запитання лікаря для з'ясування загальних анкетних даних про хворого.		2	4	
Тема 4. Діалог лікаря з хворим для з'ясування його паспортних даних. Структура діалогу-розпитування. Лексична робота за темою «Сімейний стан». Моделювання діалогу-розпитування з використанням заданих реплік-відповідей**.**		2	4	

Тема 5. Заповнення паспортної частини медичної карти з використанням інформації прослуханого діалогу.		2	4	
Тема 6. Скарги хворого - суб'єктивне		2	4	

обстеження хворого. План розпитування хворого. Репліки-запитання плану розпитування хворого. Скарги пацієнта і симптоми захворювань у терапевтичній стоматології.				
Тема 7. Характеристика болю за локалізацією, тривалістю, змінами його інтенсивності та інтенсивності його ознак. Віддієслівні іменники.		2	4	
Тема 8. Запис даних у медичній карті хворого у частині «Анамнез захворювання» з використанням діалогу лікаря з хворим. Скарги пацієнта при травмах і захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.		2	4	
Тема 9. Моделювання діалогу «лікар- пацієнт» з використанням запису у медичній карті хворого для з'ясування паспортних даних, скарг хворого та анамнезу захворювання. Скарги пацієнта і симптоми захворювань слизової оболонки порожнини рота.		2	4	
Тема 10. Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому.		2	4	
Тема 11. Формулювання реплік-запитань лікаря до хворого на основі запису в історії життя хворого та інформації схеми анамнезу хворого. З'ясування часу початку захворювання, характеру, часу його виникнення, інтенсивності і тривалості та місця локалізації больового відчуття.		2	4	
Тема 12. Запис в історії життя хворого в медичній карті на основі діалогу лікаря з хворим. Дійсний стан хворого. Схема визначення дійсного стану хворого. Приклади записів у медичній карті.		2	4	
Тема 13. Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу		2	4	
Тема 14. Попередній діагноз. Приблизна схема обґрунтування діагнозу**.**		2	4	
Тема 15. Моделювання діалогу «лікар- пацієнт» на основі запису лікаря у медичній карті хворого. Імплантація у стоматології. Визначення характеру захворювання та постановка можливого діагнозу на основі діалогу «лікар- пацієнт».				
		2	4	
Разом годин		**30**	**60**	

4. Тематичний план лекцій (лекції не передбачені)

5. Тематичний план практичних занять з дисципліни за вибором «Українська мова» для іноземних студентів з англійською мовою навчання

№	ТЕМА	К-ть годин
Тематичний розділ 1. *Професійне мовлення. Моделювання професійного медичного діалогу «лікар-пацієнт» (обстеження хворого)*		
Пр.зан.1	Збирання анамнезу. Вираження логічності й послідовності дії. Віддієслівні іменники. Етика лікаря-стоматолога.	2
Пр.зан.2	Історія хвороби. Схематичне відображення предмета (документа). Ступені порівняння прикметників і прислівників. Вроджені вади щелепно-лицевої ділянки.	2
Пр.зан.3	Паспортні дані – частина історії хвороби. Особливості інформативної наповнюваності предмета. Репліки-запитання лікаря для з'ясування загальних анкетних даних про хворого.	2
Пр.зан.4	Діалог лікаря з хворим для з'ясування його паспортних даних. Структура діалогу-розпитування. Лексична робота за темою «Сімейний стан». Моделювання діалогу-розпитування з використанням заданих реплік-відповідей.	2
Пр.зан.5	Заповнення паспортної частини медичної карти з використанням інформації прослуханого діалогу.	2
Пр.зан.6	Скарги хворого - суб'єктивне обстеження хворого. План розпитування хворого. Репліки-запитання плану розпитування хворого. Скарги пацієнта і симптоми захворювань у терапевтичній стоматології.	2
Пр.зан.7	Характеристика болю за локалізацією, тривалістю, змінами його інтенсивності та інтенсивності його ознак. Віддієслівні іменники.	2
Пр.зан.8	Запис даних у медичній карті хворого у частині «Анамнез захворювання» з використанням діалогу лікаря з хворим. Скарги пацієнта при травмах і захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.	2
Пр.зан.9	Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» з використанням запису у медичній карті хворого для з'ясування паспортних даних, скарг хворого та анамнезу захворювання. Скарги пацієнта і симптоми захворювань слизової оболонки порожнини рота.	2
Пр.зан.10	Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому.	2
Пр.зан.11	Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу.	2
Пр.зан.12	Запис в історії життя хворого в медичній карті на основі діалогу лікаря з хворим. Дійсний стан хворого. Схема визначення дійсного стану хворого. Приклади записів у медичній карті.	2
Пр.зан.13	Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу.	2
Пр.зан.14	Попередній діагноз. Приблизна схема обґрунтування діагнозу.	2

Пр.зан.15	Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» на основі запису лікаря у медичній карті хворого. Імплантація у стоматології. Визначення характеру захворювання та постановка можливого діагнозу на основі діалогу «лікар-пацієнт».	2
	РАЗОМ	**30**

6. Тематичний план самостійної роботи студентів з курсу за вибором «Українська мова» для іноземних студентів з англійською мовою навчання

№	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
Тематичний розділ 1. *Професійне мовлення. Моделювання професійного медичного діалогу «лікар-пацієнт» (обстеження хворого*			
1.	Збирання анамнезу. Вираження логічності й послідовності дії. Віддієслівні іменники. Етика лікаря-стоматолога.	4	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Історія хвороби. Схематичне відображення предмета (документа). Ступені порівняння прикметників і прислівників. Вроджені вади щелепно-лицевої ділянки.	4	
3.	Паспортні дані – частина історії хвороби. Особливості інформативної наповнюваності предмета. Репліки-запитання лікаря для з'ясування загальних анкетних даних про хворого.	4	
4.	Діалог лікаря з хворим для з'ясування його паспортних даних. Структура діалогу-розпитування. Лексична робота за темою «Сімейний стан». Моделювання діалогу-розпитування з використанням заданих реплік-відповідей.	4	
5.	Заповнення паспортної частини медичної карти з використанням інформації прослуханого діалогу.	4	
6.	Скарги хворого - суб'єктивне обстеження хворого. План розпитування хворого. Репліки-запитання плану розпитування хворого. Скарги пацієнта і симптоми захворювань у терапевтичній стоматології.	4	
7.	Характеристика болю за локалізацією, тривалістю, змінами його інтенсивності та інтенсивності його ознак. Віддієслівні іменники.	4	
8.	Запис даних у медичній карті хворого у частині «Анамнез захворювання» з використанням діалогу лікаря з хворим. Скарги пацієнта при травмах і захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.	4	
9.	Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» з використанням запису у медичній карті хворого	4	

	для з'ясування паспортних даних, скарг хворого та анамнезу захворювання. Скарги пацієнта і симптоми захворювань слизової оболонки порожнини рота.		
10.	Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому.	4	
11.	Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу.	4	
12.	Запис в історії життя хворого в медичній карті на основі діалогу лікаря з хворим. Дійсний стан хворого. Схема визначення дійсного стану хворого. Приклади записів у медичній карті.	4	
13.	Оформлення запису у медичній карті хворого згідно з планом за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу.	4	
14.	Попередній діагноз. Приблизна схема обґрунтування діагнозу.	6	
15.	Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» на основі запису лікаря у медичній карті хворого. Імплантація у стоматології. Визначення характеру захворювання та постановка можливого діагнозу на основі діалогу «лікар-пацієнт».	4	
	РАЗОМ	**60**	

7. Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

8. Методи навчання. Під час проведення практичних занять використовуються такі методи навчання:

- наочний метод (демонстрація викладачем мовних таблиць інше);
- практичний метод (розв'язування тестів, моделювальних ситуацій, ділова гра, розв'язання комунікативних ситуацій);
- словесний метод (роз'яснення викладачем незрозумілих питань з теми);
- робота з книгою (виконання тренувальних вправ і завдань);
- відео-метод (використання тематичних відеофільмів, мультимедійних презентацій).

Самостійна робота включає: підготовку до тестів, контрольних робіт, виконання домашніх завдань, підготовку та оформлення рефератів, переклади текстів, заучування напам'ять навчального матеріалу, Інтернет, лінгвістичні комп'ютерні програми.

9. Методи контролю. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних форм діагностики.

Форми поточного контролю:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване);
- практична перевірка сформованих професійних вмінь (система тренувальних вправ і творчих завдань);
- тестовий контроль (відкриті та закриті тестові завдання);

Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складником підсумкової оцінки студента.

Підсумковий контроль (залік) виставляється на останньому занятті за підсумками

поточної діяльності студента упродовж семестру.

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і охоплюють контроль практичної підготовки.

Тестовий контроль: студент в системі MISA отримує 10 тестів з кожної теми практичного заняття, відповідає на них та отримує результат у балах (від 0 до 10) та відсотках (від 0 до 100). Демонстрація практичної навички: студент повинен вміти продемонструвати кожну структуру, яка є в переліку практичних навичок. Відповідь на запитання викладача: викладач опитує матеріал заняття.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною) шкалою.

При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Тестовий контроль: від 5-6 правильних відповідей (50-60%) – «задовільно»; 7-8 правильних відповідей (70-80%) – «добре»; 9-10 правильних відповідей (90-100%) – «відмінно».

Демонстрація практичної навички: студент повинен вміти продемонструвати усі структури, які є в переліку практичних навичок.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
письмового мовлення з української мови для студентів-іноземців(з розрахунку не менше 200 слів тексту)

Письмова робота оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв за стобальною шкалою:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою;
- помилки на те саме правило, але в різних словах вважаються різними помилками:
- розрізняють грубі і не грубі помилки, тобто такі, які не мають істотного значення для характеристики грамотності вступника (перелік не грубих помилок визначається програмою з української мови).

Оцінка 5-ти бальна	Кількість помилок	Оцінка 5-ти бальна	Кількість помилок
«5»	-	«4»	5 грубих
	1 виправлення		5 грубих + 1 негруба
	2 виправлення		5 грубих + 2 негрубі
	3 виправлення		6
	1 негруба		6 грубих + 1 негруба
	1 негруба + 1 виправлення		6 грубих + 2 негрубі
	1 негруба + 2 виправлення		7 грубих
	1 негруба + 3 виправлення		7 грубих + 1 негруба
	1 груба		8 грубих
	1 груба + 1 виправлення		9 грубих
	1 груба + 2 виправлення		9 грубих + 1 негруба
	1 груба + 3 виправлення	«3»	10 грубих
	1 груба + 1 негруба		10 грубих +1 негруба
	2 грубі		11 грубих
	2 грубі + 1 виправлення		12 грубих
	2 грубі + 1 негруба		12 грубих + 1 негруба
	3 грубі		13 грубих
	3 грубі + 1 виправлення		13 грубих + 1 негруба
	3 грубі + 2 виправлення		14 грубих

	3 грубі + 1негруба	«2»	14 грубих + 1 негруба
	3 грубі + 2 негрубі		15 грубих
	4 грубі		16 грубих
	4 грубі + 1 виправлення		17 грубих
	4 грубі + 2 виправлення		18 грубих
	4 грубі + 1 негруба		19 грубих
	4 грубі + 2 негрубі		20 грубих і більше

До не грубих відносять такі помилки:

у винятках усіх правил;

у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;

у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;

у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях: не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

у заміні українських букв російськими.

За наявності у тексті більше п’яти поправок оцінка знижується на один бал.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання (залік)

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Семестровий залік з дисциплін здійснюється після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Для дисциплін формою підсумкового контролю яких є залік:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів здійснюється на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{\text{СА} \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному

занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „A”, „B”, „C”, „D”, „E” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „E”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичним забезпеченням з вивчення дисципліни є:

- програма навчальної дисципліни;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові завдання для здійснення поточного контролю на прктичних заняттях.

14.Рекомендована література

Основна (Базова)

1. Вальченко І. В. Ласкаво просимо!: навч. посібник з української мови для іноземних студентів: у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2021.
2. Людина (будова тіла, органи та його системи). Методичні розробки з української мови для іноземних студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. Львів: ЛНМУ, 2022.
3. Українська граматика: крок за кроком. Укладач: Чикайло І. В. Львів, 2022.
4. Українська мова для стоматологів. Методичні розробки з української мови для іноземних студентів ІІ курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. Львів: ЛНМУ, 2022.
5. Фахове мовлення стоматолога. Частина 1 (Лексико-термінологічний рівень). Методичні розробки для студентів ІІ-го курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. Укладач: Чикайло І. В. Львів: ЛНМУ, 2022.
6. Голод Р.Б. Українська мова (за професійним спрямуванням): [навчальний посібник] / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич. Івано-Франківськ: Видавництво ІФНМУ, 2023. 212 с.
7. Караман С.О. Українська мова за професійним спрямуванням: [навчальний посібник для ВНЗ] / С.О. Караман, О.А. Копусь, В.І. Тихоша. К.: Літера ЛТД, 2023. 544 с.
8. Шутак Л.Б. Культура усного спілкування медичного працівника: [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів ІІІ – ІV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак,

Г.В. Навчук. Чернівці: Видавництво БДМУ, 2021. 177 с.

Додаткова

1. Методичні розробки з української мови для іноземних студентів. Частина 1 (місцевий і знахідний відмінки). Укладач: Чикайло І. В. Львів, 2022.

2. Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Теорія, завдання, тест: [навч. посібник] / О. В. Бас-З. Кононенко, Л. П. Гнатюк. Київ: Знання, 2021. 405 с.

3. Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням: [навч. посібник] / Г. В. Козаченко. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 336 с.

4. Левченко О.П. Науковий стиль: культура мовлення: [навчальний посібник] / О.П. Левченко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2022. 204 с.

5. Лисенко Н.О. Культура наукової мови: [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тєлєжкіна. Харків: Тім Пабліш Груп, 2021. 224 с.

6. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: [підручник, за програмою МОН]. 5-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. Київ: Алерта, 2022. 696 с.

15. Інформаційні ресурси

Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.studopedia.info/.

Культура писемного ділового мовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.linguistika.com.ua.

Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://intranet.tdmu.edu.ua/.

Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8.

Трач-Росоловська С. В. Недоліки в оформленні та веденні медичних карт стаціонарного та амбулаторного хворого та їх значення для судово-медичної практики [Електронний ресурс] / С. В. Трач-Росоловська. *Шпитальна хірургія*. 2013. №4. С. 99-102. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/shpkhir_2013_4_28.pdf.